

Bariérová skúška

„Idem na skúšobnú dráhu," oznámil hlavný konštruktér svojej sekretárke, pozrel na hodinky a dodal: "Vrátim sa asi o pol štvrtej."

Chytil za ruku Jurka, ktorý bol rád, že konečne uvidí niečo zaujímavé a vykročili z budovy.

Synček musel riadne preberať nohami, ale neprotestoval - tešil sa. Otec bol celkom oprávnené rozladený z toho, že sa prázdniny začali v najnevhodnejšom čase. Manželka je na služobnej ceste a babka pricestuje až zajtra. Nasadli do služobného auta, ktoré, ako sa patrí, perfektne naštartovalo a veľkým oblúkom vyšlo z parkoviska ku skúšobným dráham. Tie boli až za najvzdialenejšími budovami vývoja, ohradené vysokou nepriehľadnou ohradou. Strážnik dobre poznal šéfkonštruktéra, preto mechanicky zdvihol pravačku k obnosenej šiltovke a zarazil sa až keď zbadal, že na zadnom sedadle sedí chlapec. Uvedomil si však, že začali prázdniny a namiesto toho, aby vysvetlil vedúcemu konštruktérovi, že ho nemôže s chlapcom pustiť na skúšobnú dráhu, stlačil tlačidlo na zdvihnutie závor a zakýval na pozdrav aj chlapcovi. Na skúšobnej dráhe určenej na bariérové skúšky pobežovali ešte technici, ktorí robili posledné kontroly prístrojov a zariadení. O pár minút začne bariérová skúška jedného z prototypov, na ktorom pracoval celý vývoj už tretí rok. Všetky predošlé skúšky potvrdili, že sa konštruktéri tentoraz naozaj vytiahli a že niektoré dosahované parametre sú podstatne lepšie ako to bolo v pôvodnom zadaní projektu.

„Vidím, že nechceš, aby jablko spadlo ďaleko od stromu," zažartoval vedúci skúšobne namiesto pozdravu, keď zbadal prichádzajúceho kolegu so synom.

„To mi hovoríš asi preto, že ty máš doma samé ženy," bránil sa šéfkonštruktér, ale aby si to nerozhádzal u kamaráta potľapkal ho po pleci a zmenil tému: „Tak, ako to vyzerá? Nebudú žiadne problémy?"

„Trocha zlostila jedna rýchlokamera, ale už je to v poriadku. Nevieť však či vydrží bariéra.“

„Ako to myslíš?“ začudovane sa opýtal šéfkonstruktér, ktorý dobre vedel, že bariéra je mohutný betónový blok o hmotnosti niekoľko ton.

„Počul som, že M96 môže bez škrabancov vojsť aj do zatvorenej garáže,“ so smiechom pokračoval v neškodnom zapáraní vedúci skúšobne.

„Bodaj by si mal pravdu...“

„Vitajte pán inžinier,“ pozdravila, v priliehavom bielom plášti oblečená, drobná, ale výnimočne pekná vedúca záznamového strediska. Potom sa otočila na vedúceho skúšobne a oznámila:

„Sme pripravení, môžeme začať. A to je náš najmladší konstruktér?“ prihovorila sa k Jurkovi, ktorý sa už zasa začínal nudieť. „Celý otec!“

Siahla do vrecka na plášti, vytiahla zatvorenú ruku a jej obsah so šibalským úsmevom vsunula do rúčky malého Jurka. Ten roztvoril dlaň a s neskrývanou nedečkavosťou začal rozbaľovať žuvačku. Nešlo mu ani tak o žuvačku, ako o priložený papierik, na ktorom bol obrázok pekného cudzokrajného motýľa.

„Tak toho ešte nemám,“ radostne vykrikoval, „a doma ich mám už 32. Ďakujem teta.“ Tvárička v bielom plášti sa víťazoslávne usmiala na oboch vedúcich, žmurkla na Jurka, zvrtila sa a už jej nebolo.

„Podme aj my na svoje miesto, navrhol šéf skúšobne.“ Vykročili bližšie k bariére, kde už stáli skupinky ďalších osôb.

„Kto sú tí štyria, ešte som ich tu nevidel?“

„Zástupcovia z ústavu bioelektroniky.“

„A čo tu robia?“

„Dodali nám najnovší typ Oskara (Pomenovanie Oskar sa už dávno vžilo pre figuríny používané pri bariérových skúškach vozidiel.), ktorý sme dnes posadili do tvojho prototypu. Potom ťa s nimi zoznámim.“

„Tút, tút,“ ozvalo sa z komunikačného prístroja.

„Šestka, príjem,“ ohlásil sa funkčným číslom šéf skúšobne.

„Tu deviatka," predstavil sa vedúci vozidlových skúšok, „sme pripravení."

„Pokračujte podľa programu. Končím."

Na veľkej svetelnej tabuli začal odpočet sekúnd do začiatku skúšky. Nastalo ticho, ktoré rušil iba silnejúci hluk motora skúšobného prototypu. Vozidlo bolo vzdialené asi 300 metrov od bariéry, s ktorou ho spájala výrazná biela čiara na čiernom asfalte. Tá slúžila na opticko-elektronické navedenie vozidla na prekážku. Vozidlo malo naprogramované zvyšovanie rýchlosti tak, aby sa 50 metrov pred prekážkou pohybovalo konštantnou rýchlosťou 60 km za hodinu. Na posledných metroch dráhy boli umiestnené výkonné reflektory, ktoré teraz už svietili skoro na plný výkon, aby špeciálne rýchlokamery mohli snímať náraz vozidla na bariéru rýchlosťou niekoľko tisíc snímok za sekundu.

8...7...6 - menili sa číslice na svetelnej tabuli.

Všetky oči, ktoré nemuseli sledovať údaje na prístrojoch, sa otáčali k začiatku dráhy, kde s motorom roztočeným na potrebné otáčky stálo vozidlo pripravené na automatické odštartovanie.

Jurko tam nedoviedel a ani nerozumel tomu, čo sa okolo neho deje a okrem toho ho viac zaujímal papierik s pekným motýľom, ktorý obohatí jeho zbierku. Obrázok bol viackrát preložený, preto ho začal vyrovnávať. Vystrel ho na dlaň ľavej ruky a pravou ho hladil. Nedarilo sa mu.

S naskočením nuly na veľkej tabuli zaznel aj zvukový signál a M96 sa pohlo. Po roztočení motora na potrebné otáčky automatika postupne radila vyššie rýchlosti. Na svetelnej tabuli bolo teraz už vidno aj kontrolné údaje o rýchlosti vozidla, otáčkach motora, krútiacom momente a zaradenom prevodovom stupni. Prístroje v záznamovom stredisku ukazovali a zaznamenávali ešte asi stovku iných údajov zo snímačov umiestnených aj na Oskarovi. Vozidlo naberalo rýchlosť a približovalo sa k cieľu svojej cesty tak, ako to bolo naprogramované a na iných vozidlách veľaokrát odskúšané.

Jurko už viackrát oddialil pravú dlaň od ľavej, aby videl či je už obrázok vyrovnaný. Tentoraz sa však nestihol pozrieť na výsledok svojej práce, lebo

mierny vetrík, ktorý celý čas neškodne povieval, fúkol trochu silnejšie. Namaľovaný motýľ sa zatrepal vo vzduchu ako skutočný a pristal na čiernom asfalte. Potom sa ešte párkrát prevrátil, posunul a zastal tesne pri bielej čiare. Jurko nevnímal, čo sa deje okolo. Vedel len to, že mu odletel motýľ, ktorého musí mať vo svojej zbierke. Zohol sa pod šnúru, ktorá ohraničovala bezpečnú vzdialenosť od skúšobnej dráhy a rozbehol sa za svojím pokladom.

58...59...60...60...60... - ukazoval rýchlomer na svetelnej tabuli. Všetky hlavy sa otáčali za vozidlom, ktoré sa dostávalo na úroveň pozorovateľov.

Jurka už delilo od papierika iba pár krokov.

Vtedy do hukotu motora zazneli prvé desivé výkriky tých, čo zbadali, že do dráhy, po ktorej už, už prejde vozidlo, vbehlo dieťa. Jurko sa práve zohýbal, keď začul výkriky. Otočil sa - a stápol úžasom. Kolesá auta sa točili naprogramovanou rýchlosťou a vozidlo sa nezadržateľne blížilo po presne určenej dráhe k svojmu cieľu. Zdesenie vrcholilo. Jurkov otec sa v zúfalstve vrhol cez povraz. Vzápätí bezmocne dopadol na asfalt skúšobnej dráhy. Nikto už nemohol nič urobiť. V programe sa nepočítalo s diaľkovým zastavením vozidla.

Vzdialenosť medzi dieťaťom a vozidlom sa zmenšovala. Niektorí vystrašení pozorovatelia tejto drámy si začali rukami zakrývať zhrozené tváre. Nechceli vidieť to, čo sa stane o zlomok sekundy.

Vtom zapišťali pneumatiky. Vozidlo prudko zmenilo smer. Jeho pravá časť sa nadvihla a zdalo sa, že sa musí prevrátiť na Jurka, ktorý sa zo strachu inštinktívne hodil na zem. Všetci boli prekvapení, keď pokračovalo pár desiatok metrov na dvoch kolesách novým smerom, pričom prevrátilo jednu z kamier a tesne minulo bariéru. Potom dosadlo na všetky štyri kolesá a prešlo cez trávnik na výjazdovú dráhu.

Vrátnik najprv začul burácajúci motor, potom zbadal, že vozidlo mieri k nemu. Aj keď ničomu nerozumel, rýchlo stlačil tlačidlo. Závora sa ešte ani

celkom nezdvihla a už popod ňou prefrčal najnovší prototyp. Vrátnik nechápavo zakrútil hlavou a začudovane pozeral na roh budovy, za ktorým vozidlo zmizlo.

Po prvom zdesení, keď všetci očakávali neodvratnú tragédiu, nastalo prekvapujúce, a potom o to radostnejšie uvoľnenie. Vyľakaný Jurko sa rozplakal až v náručí svojho otca, ktorý bol ešte bledší ako navádzacia čiara.

Uvoľnenie napätej atmosféry trvalo len pár sekúnd. Potom si väčšina odborníkov uvedomila, čo sa stalo a prišlo na nich ďalšie, úplne nové zdesenie. Ich prísne utajovaný prototyp vyšiel z priestorov automobilky. Nastal chaos, v ktorom každý robil, čo uznal za vhodné. Jeden zo skúšobných vodičov, inak továrenský pretekársky jazdec, iniciatívne naskočil do auta svojho šéfa a najrýchlejšie ako sa dalo vyrazil za vozidlom, ktoré pred chvíľou spôsobilo taký rozruch. Vedúci vozidlových skúšok rýchlo vytočil číslo bezpečnosti, ale keď sa na druhej strane ozval rozhodný hlas, nevedel čo má povedať a radšej zložil.

Niektorí iba stáli a nechápavo pozerali na svetelnú tabuľu, ktorá ďalej ukazovala údaje vysielané zo zmiznutého vozidla. Rýchlosť sa stále zvyšovala a dosahovala už hodnotu 140 km/hod. Vedúci skúšobne tiež chvíľu sledoval tabuľu, potom pribehol k skupinke pracovníkov z ústavu bioelektroniky, ktorí sa hlasno dohadovali o tom, čo sa mohlo stať a zakričal:

„Podťe rýchlo za mnou!“

Spoločne vbehli do záznamového strediska. Vládol tam zdanlivý pokoj v porovnaní s tým, čo sa dialo vonku. Pracovníci sedeli pri prístrojoch, ktoré stále dostávali údaje na zaznamenávanie a spracovanie. Celá čelná stena bola zaplnená množstvom obrazoviek. Väčšina z nich už stmavla. Na niektorých bolo vidieť skúšobnú dráhu a chaos, ktorý tam stále vládol.

Tri obrazovky zobrazovali niečo iné. Na jednej neprirodzene rýchlo ubiehala pekná široká cesta. V spodnom pravom rohu stále narastalo číslo, ktorého hodnota bola teraz 210 km/hod. Obraz snímala kamera upevnená na palubnej doske, ktorej objektív mieril cez predné sklo von z vozidla.

„Je na diaľnici?“

„Áno," odpovedalo naraz niekoľko operátorov, ktorí celý čas sústredene sledovali túto nezvyčajnú udalosť.

Ďalšia obrazovka bola stereoskopická a bol na nej výhľad z miest, kde mala mať figurína oči. Touto obrazovkou bolo možné pri skúškach zisťovať výhľad z vozidla. Najprekvapujúcejší bol však pohľad z kamery umiestnenej v pravej hornej časti kabíny, ktorá mierila na miesto vodiča.

„Tak povie mi už niekto, čo sa tu deje?!" zaznel rozhodný hlas vedúceho vývoja.

Vedúci skúšobne stručne informoval o tom, čo sa stalo a vedúca strediska vysvetľovala čo vidno na obrazovkách a čo sa dá zistiť z prístrojov. Aj ona však stíchla, keď všetci upreli zraky na obrazovku, kde bolo vidno rýchlo ubiehajúcu diaľnicu, na ktorej sa približovala zadná časť iného vozidla. Nikto nevedel, čo by sa dalo urobiť. O to viac boli všetci prekvapení, keď sa M96 presunulo do ľavého jazdného pruhu a po predbehnutí pomalšieho vozidla sa predpisovo vrátilo do pravého pruhu.

„To nie je možné," vyhrkol zo seba námestník, pričom z jeho hlasu zmizol posledný nádych šéfovskej nadradenosti, „veď to auto sa chová, ako keby v ňom sedel najskúsenejší pretekár." Vtedy si vedúci skúšobne spomenul, že aj oni majú na diaľnici pretekára. Vybral komunikačný prístroj a stlačil niekoľko tlačidiel.

„Prosím," ozval sa nepredpisovo vodič vozidla, ktorý sa vydal prenasledovať M96.

„Kde si?" tiež bez zbytočných slov prehovoril vedúci skúšobne.

„Na štyridsiatom kilometri."

„Akú máš rýchlosť?"

„Skoro dvesto."

„Je asi dvadsať kilometrov pred tebou," povedal vedúci skúšobne a dodal: „Ak sa cítiš, tak to rozbaľ naplno. Teraz končím, ozvem sa o pár minút."

„A čo má urobiť, keď ho dobehne?“ opýtal sa za všetkých neznámy hlas ihneď potom, ako vedúci skúšobne vypol komunikátor.

„Práve to musíme čo najskôr vyriešiť,“ prevzal iniciatívu do svojich rúk námestník. „Ale ešte predtým nám musia kolegovia z Ústavu bioelektroniky vysvetliť čo to posadili do nášho prototypu.“

„Parametre, ktoré ste nám zadali pre vývoj Oskara, nebolo možné dosiahnuť klasickým postupom. Vývoj v oblasti bioelektroniky bol v posledných rokoch zameraný hlavne na súčinnosť biologických a elektronických prvkov pri náhrade ľudských orgánov. Aj napriek stálej miniaturizácii dochádzalo k postupnej náhrade mechanických, hydraulických a elektronických dielov za prvky biologické. Pri vývoji Oskara sme využili telo pretekára, ktorý zomrel po tragickej nehode na majstrovstvách sveta pred deviatimi rokmi. Ešte predtým písomne prehlásil, že svoje telo venuje na výskum a vývoj zariadení na zvyšovanie bezpečnosti motorových vozidiel. Jeho krvný systém sme ihneď po tragédii napojili na prístroj nahradzujúci srdce. Podarilo sa nám využiť aj nepoškodenú časť mozgu, ku ktorej sme napojili nedávno vyvinutý elektronický mikromozog. Po vynájdení malého umelého srdca sme ho tiež adaptovali do Oskara. Na tridsiatich ôsmich miestach sme umiestnili snímače podľa vašich požiadaviek. Najzložitejším problémom bol pre nás vývoj očných kamier. Nakoniec sme to vyriešili tak, že Oskar má pôvodné oči, z ktorých sú snímané a vysielané signály idúce do mozgu. Toto všetko, a ešte veľa ďalšieho sme museli urobiť, aby sme vám dodali dokonalú figurínu vodiča. Elektronická časť mozgu iniciuje zostatok pôvodného mozgu, aby zabezpečil najjednoduchšie funkcie a to hlavne napnutia svalov, zvýšenie krvného tlaku a reflexy na vyvolanie motorických pohybov tela pri náraze vozidla. Doteraz nikdy nedošlo k autonómnym prejavom, ani na tej najnižšej úrovni.“

„To je všetko pekné, ale ako nám vysvetlíte, že vami vyvinutý Oskar riadi vozidlo, ktoré teraz uháňa po diaľnici,“ námestník pritom pozrel na obrazovku a pokračoval, „a ide rýchlosťou 280 km/hod.“

„Je to ťažko vysvetliť, ale spomínam si, že terajší Oskar zahynul ako pretekár práve vtedy, keď mu počas pretekov vbehlo do jazdnej dráhy dieťa. Aj keď vedel, že to nemôže prežiť, stočil vozidlo do ochrannej betónovej steny. Dieťa zachránil a do mozgu sa mu zaznamenal najsilnejší a pritom posledný zážitok z celého jeho života. Pravdepodobne bola táto udalosť uložená v nepoškodenej časti mozgu, ktorá teraz spolupracuje s elektronickým mikromozgom. Pri vbehnutí dieťaťa na skúšobnú dráhu došlo zrejme k asociatívnemu iniciovaniu živej časti mozgu, ktorý sa doteraz choval celkom pasívne a bol len akýmsi medzičlánkom - sprostredkovateľom, ktorý elektrické impulzy pretransformoval do podoby potrebnej pre aktivovanie biologicky funkčných častí tela.“

„A ako dlho môže pracovať váš Oskar?“ prerušil tentoraz vedúci skúšobne výklad pracovníka ústavu bioelektroniky.

„Rádioaktívna batéria napájajúca elektronickú časť, je schopná nepretržitej činnosti prakticky na neobmedzene dlhú dobu. Je ešte dobíjaná slnečnou energiou a najnovším tepelným čerpadlom.“

„Ako ste ho chceli vypnúť?!“ tentoraz už rozčúlene vyhrkol námestník.

„Elektroniku by sme boli vypli diaľkovo, ihneď po uložení Oskara do transportného bioboxu.“

„A prečo ste ho nevypli, keď ste videli, čo sa deje?“

„Nechcel som rozbiť váš prototyp a pozabíjať pritom ľudí, ktorí boli na dráhe!“ tiež so zvýšeným hlasom sa bránil zástupca ústavu.

„Viete vy čo nás stojí utajovanie našich výskumov?!“ prvýkrát sa ozval vedúci oddelenia zvláštnych úloh.

„Prestaňme sa už hádať - tým nič nevyriešime, musíme konať,“ s rozhodnosťou v hlase pripomenul námestník, že on je tu funkčne najvyšší.

„Nepredpokladám, že by sa nášmu vodičovi podarilo zastaviť M96. Mohol by sa iba pokúsiť prinútiť ho k havárii, ale pritom by ohrozil aj svoj život. Jediné

čo môžeme urobiť je diaľkovo vypnúť Oskara... Pripravte si diaľkové ovládanie a na môj pokyn ho vypnete!"

„Ale pritom si rozbijete vaše najnovšie vozidlo," ozval sa s neistotou v hlase zástupca ústavu.

„Veď to je jediný spôsob, ako utajiť výsledky nášho výskumu."

„Pripravte sa!" prikázal námestník tónom, z ktorého bolo jasné, že sa už s nikým nemieni dohadovať. Všetci sa sústredili na televízne obrazovky. M96 rýchlosťou 320 km/hod predbehlo dve vozidlá a už sa ani nevracalo do pravého jazdného pruhu. V tých miestach prechádzal skoro priamy úsek diaľnice do ľavej zákruty, aby sa diaľnica vyhla mohutnej rieke. To bolo vhodné miesto. Ak to dobre dopadne, vozidlo po vypnutí elektroniky bude pokračovať v priamom smere a skončí v rieke. Námestník sa ešte raz pozrel na tretiu obrazovku, kde videl tvár, výraz ktorej sa nemenil, bol stále rovnako mŕtvolne pokojný.

„Inak sa to nedá," povedal akoby na ospravedlnenie a potom rozhodne zavelil, "Vypnúť!"

„Vypínam!" zaznelo spolu s tichým cvaknutím.

Napätie vrcholilo. Všetky oči boli upreté na obrazovky. Na bledej nehybnej tvári sa pohlo niekoľko svalov. Aj ruky na volante sa trochu mykli. Vzápätí sa neutrálny výraz tváre rýchlo zmenil na zdesenie, ktoré trvalo iba chvíľku a postupne prechádzalo do maximálneho sústredenia. Súčasne všetci počuli, že otáčky motora, ktoré sa doteraz stále zvyšovali, začínajú konečne klesať. Aj údaje na obrazovke potvrdili, že motor pracuje na nižší výkon. Vozidlo sa po nebezpečnom vybočení k pravej krajnici bezpečne dostávalo do jazdného pruhu a zdolávalo zákrutu pri stále klesajúcich otáčkach.

„Kázal som vypnúť!" zakričal námestník.

„Kontrolka diaľkového vypínania signalizuje vypnutie... V Oskarovi nepracuje už žiadna elektronická súčiastka. Prestali sme prijímať údaje zo snímačov Oskara," vecne oznámila vedúca strediska.

Sústredenie na Oskarovej tvári sa znižovalo s poklesom rýchlosti vozidla...
Ručička rýchlomeru sa ustálila na hodnote 130 km/hod.

Oskar si utrel spotené čelo, spokojne sa usmial a začal si pohvizdovať nápev svojej obľúbenej pesničky, ktorá bola šláгром asi pred desiatimi rokmi.

Štefan Holakovský